

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

- БЕХ І. Д.** — директор Інституту проблем виховання НАПН України, д-р психол. наук
- БЛЕЦЬКА А. А.** — начальник відділу дошкільної освіти Управління освіти Голосівської районної в м. Києві державної адміністрації
- ГАВРИШ Н. В.** — провідний науковий співробітник лабораторії дошкільної освіти та виховання Інституту проблем виховання НАПН України, д-р пед. наук, професор
- ІЛЬЧЕНКО А. І.** — керівник напрямку «МСFR Освіта» Цифрового видавництва МСFR
- КОНОНКО О. А.** — завідувач кафедри дошкільної освіти Ніжинського державного університету імені М. В. Гоголя, д-р психол. наук, професор
- КРЕМЕНЬ В. Г.** — президент Національної академії педагогічних наук України, д-р філос. наук, професор
- КРУТИЙ К. А.** — професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, д-р пед. наук
- ЛАДИВИР С. О.** — науковий консультант Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, канд. психол. наук
- ЛАСЕНКО Н. І.** — директор з контенту Цифрового видавництва МСFR
- ОМЕЛЯНЕНКО Н. В.** — шеф-редактор управлінських видань напрямку «МСFR Освіта» Цифрового видавництва МСFR, голова правління ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти»
- ПРОЖЕНКО Т. О.** — завідувач лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, д-р психол. наук
- САВІНОВА Н. В.** — шеф-редактор методичних видань напрямку «МСFR Освіта» Цифрового видавництва МСFR

ЕКСПЕРТНА РАДА

- БОНДАР Л. М.** — директор ДНЗ № 256, Київ
- РЕЗЕНЧУК Н. В.** — вчитель-логопед ДНЗ № 205, Київ
- СМОЛЬНИКОВА Г. В.** — доцент кафедри методики та психології дошкільної і початкової освіти ІППО Київського університету імені Бориса Грінченка, канд. психол. наук

Київ
МЦФЕР-Україна
2019

ЩОМІСЯЧНИЙ СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЖУРНАЛ Вихователь-МЕТОДИСТ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

№ 11
ЛИСТОПАД
2019

Видається за інформаційної підтримки Міністерства освіти і науки України

Не вір, а перевір

Стрімке оновлення освіти створює навколо себе багато міфів. Вони або відображують нереальні досягнення, або наводять жах на учасників освітнього процесу. У будь-якому випадку, педагогічні міфи створюють хибні уявлення про освіту взагалі й роботу вихователя-методиста зокрема. Тож звернімося до фактів.

Педагогічний експеримент — це не складно. У цьому числі журналу читайте усе про експериментальну діяльність і переконайтеся, що брати в ній участь цікаво й корисно. До того ж це прямий шлях, щоб підвищити педагогічну майстерність усього колективу.

Для підготовки педагогічної конференції не потрібно багато часу. Не вірите? Організуйте засідання педагогічної ради у форматі антиконференції BarCamp. Аби збагатити зміст методичної роботи, візьміть до уваги шпаргалку для професійного кейсу вихователя-методиста.

Аналіз педагогічного проєкту — це просто. Скористайтеся готовим інструментарієм та надайте якісну оцінку діяльності педагога та дітей під час роботи над проєктом.

Медіаосвіта педагогам необхідна. Діти швидко опановують нові інформаційні технології. Щоб вихователі не відставали від своїх вихованців, підготуйте для них цікаві онлайн-ігри та ознайомте з технологіями доповненої реальності.

Відволікти дітей від гаджетів можливо за допомогою рухової активності. Зробіть незвичайне обладнання для фізкультурної зали, організуйте народні ігри та пограйте з дітьми у футбол. У гіподинамії не залишиться жодного шансу.

Звісно, спростувати усі педагогічні міфи на сторінках одного числа журналу неможливо. Тож не вірте міфам, а читайте корисну інформацію в улюбленому фаховому журналі та на освітньому порталі www.pedrada.com.ua

Успіху в роботі! До зустрічі!

Олена Стаснна,
головний редактор

професійно вдосконалюємося

- 4 **Наталія Дятленко**
**Усе, що ви хотіли б знати
про педагогічний
експеримент**

Кожний вихователь-методист вибудовує стратегію розвитку закладу дошкільної освіти, щоб поліпшити якість освіти та підвищити статус педагогічних працівників. Досягати поставленої мети дає змогу педагогічний експеримент

скачайте
на emetodyst.mcfr.ua

- 11 **Наталія Назарук**
**Участь у педагогічному
експерименті:
погляд вихователя-методиста**

Дізнайтеся про: роль вихователя-методиста під час педагогічного експерименту; досвід роботи за експериментальною програмою «Афлатот»

скачайте
на emetodyst.mcfr.ua

комплектуємо методичний кабінет

- 17 **Наталія Кутеньова**
VarCamp — зроби конференцію сам
Для чого проводять педагогічні конференції? Для того, щоб виконати план, чи для того, щоб поділитися досвідом та отримати задоволення від спілкування. Якщо ви обираєте другий варіант, пропонуємо провести антиконференцію — VarCamp
- 21 **Ольга Довгушко**
**Методична робота:
міфи та реальність**
Дізнайтеся: які міфи заважають вихователю-методисту в роботі; що варто додати у професійний кейс вихователя-методиста
- 24 **Форми і методи методичної роботи
для професійного кейсу
вихователя-методиста**

вивчаємо освітній процес

- 26 **Юлія Буракова**
**Аналізуємо педагогічний проєкт:
готовий інструментарій**
Результативність проєкту залежить від уміння педагога діяти в умовах постійних змін освітнього процесу. Готовий інструментарій допоможе вихователю-методисту якісно проаналізувати діяльність педагога під час роботи над проєктом і, залежно від результату, поширити його педагогічний досвід чи допомогти поліпшити професійну майстерність

застосовуємо ІКТ

- 30 **Світлана Коваль**
**Педагогічна ВікіСтудія — опануємо
інновації**
За стрімким розвитком інформаційних технологій складно встигнути. Ось вам підмога — досвід використання технологій доповненої реальності в освітньому процесі. Діти їх уже опанували. А ви?

скачайте
на emetodyst.mcfr.ua

Олена Стаєнна

34 Методичні онлайн-ігри для педагогів

Стаття допоможе: створити методичні онлайн-ігри для педагогів; збагатити зміст методичної роботи за допомогою сервісу LearningApps.org

працюємо з вихователями

Інна Радченко, Світлана Данильченко

39 Як ми здолали гіподинамію

Комп'ютерні технології домінують і в освітньому процесі, і в дозвіллі дітей дошкільного віку. Як результат — знижується рухова активність та виникає гіподинамія. Читайте у статті, як здолати цю проблему

скачайте
на emetodyst.mcfr.ua

Олена Ганчо

44 Зроби тренажер сам

Оптимізувати рухову діяльність дітей дають змогу різноманітні тренажери. І не обов'язково їх купувати. Дізнайтеся зі статті про нетрадиційне фізкультурне обладнання, яке можна виготовити власноруч

Лариса Бондар

48 Народні ігри для оздоровлення дитини

Українські народні ігри мають великий потенціал для розвитку дошкільників. Час вносить зміни у їхній зміст, створює багато різних варіантів, тільки рухлива основа залишається незмінною. Читайте про досвід використання народних ігор для оздоровлення дітей

скачайте
на emetodyst.mcfr.ua

Наталія Якименко

52 Оле-оле-оле! або Футбол у ЗДО

Чи люблять діти грати в футбол? Звісно, люблять. А ще гра у футбол дає дитині змогу рости здоровою, успішною та цілеспрямованою. Як навчити цієї командної гри дошкільників, поділяться фахівці із п'ятирічним досвідом

скачайте
на emetodyst.mcfr.ua

забезпечуємо безпеку життєдіяльності

56 Фізкультура без синців

спілкуємося з батьками

58 Що потрібно знати про грип і ГРВІ

скачайте
на emetodyst.mcfr.ua

свята й цікаві події

60 Стежками українського вертепу

Галина Джемула

62 Віночок

новорічно-різдвяних свят

Сценарій розваги для дітей старшої групи

організуємо свята

Галина Джемула

67 Вчимося дякувати

Сценарій розваги для дітей старшого дошкільного віку до Всесвітнього дня «Спасибі»

професійно вдосконалюємося

Кожний вихователь-методист вибудовує стратегію розвитку закладу дошкільної освіти, щоб поліпшити якість освіти та підвищити статус педагогічних працівників. Досягти поставленої мети дає змогу педагогічний експеримент

Наталія Дятленко,
завідувач кафедри методики
та психології дошкільної
і початкової освіти ІППО КУ
імені Бориса Грінченка,
канд. психол. наук, Київ

Усе, що ви хотіли б знати про педагогічний експеримент

Ви плануєте поліпшити якість освітнього процесу? Найліпший шлях — створити на базі закладу дошкільної освіти експериментальний майданчик. Це дасть змогу:

- ознайомити педагогів із інноваційними освітніми технологіями;
- виявити та реалізувати творчий потенціал педагогічного колективу;
- використовувати у своїй експериментальній роботі результати найновіших наукових досліджень;
- створити науковий фундамент для перспективного педагогічного досвіду.

Як вплине педагогічний експеримент на діяльність вашого ЗДО?

Педагогічний експеримент дасть змогу перевірити ефективність тих чи тих інновацій, порівняти значущість різних чинників у структурі освітнього процесу та обрати оптимальне їх поєднання для відповідних ситуацій, виявити необхідні умови реалізації певних педагогічних завдань.

Чи все так просто?

Виявляється — ні. Педагогічні колективи прагнуть зробити свої заклади дошкільної освіти інноваційними та одержати статус експериментального, але стикаються із труднощами. Наприклад, коли вони:

- нездатні виокремити головну ідею, яка могла б стати предметом дослідження;
- не мають чітких уявлень про специфіку змісту, методів, способів дій;
- не розуміють цінностей, які лежать в основі інноваційної діяльності;
- неспроможні акумулювати зусилля всього колективу, аби розв'язати завдання експерименту;
- не вміють правильно оформити документи.

Щоб уникнути таких труднощів, пропонуємо організувати експеримент у ЗДО.

Із чого почати

Насамперед, слід уважно вивчити документи, які унормовують інноваційну діяльність закладу дошкільної освіти (*gali* — ЗДО). У нормативних документах розкрито загальні питання щодо організації експерименту, подано вимоги до складання заявки, програми та календарного плану, а також позиції щодо управління та фінансування інноваційної освітньої діяльності.

Основні документи:

- Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV;
- Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затверджене наказом МОН від 07.11.2000 № 522.

Педагогічний колектив також має враховувати вимоги документів регіонального рівня, які регламентують організацію інноваційної діяльності, зокрема експерименту, в місті, області тощо.

Щоб організувати експеримент у ЗДО Києва, педагогічний колектив має керуватися також Положенням про порядок організації та проведення педагогічного експерименту регіонального рівня. Це положення затверджено наказом Головного управління освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 12.02.2008 № 37.

Для чого аналізувати інноваційний потенціал педагогічного колективу

Коли опрацювали нормативну базу, слід проаналізувати інноваційний потенціал педагогів свого закладу, щоб з'ясувати чи можливо проводити експериментальну діяльність саме з цим педагогічним колективом. Адже відомо, що «один у полі не воїн» і, якщо ідеєю експерименту переймаються лише керівники, користі буде мало.

Ознаки високого інноваційного потенціалу педагогічного колективу:

- спрямованість працівників на дитину та її розвиток;
- домінування у колективі особистісно орієнтованих взаємин між колегами та щодо дітей;
- здатність генерувати нові ідеї та готовність втілювати їх у практику;
- гнучкість мислення;
- толерантність;
- високий рівень рефлексії.

Експеримент має об'єднати колектив, перетворити його у команду, стимулювати творчість кожного.

Як визначити головну педагогічну ідею

Підґрунтям будь-якого експериментального дослідження є інноваційна ініціатива — педагогічна ідея. Авторами такої ідеї можуть бути як колектив у цілому, так і окремі педагоги.

Звідки беруться нові ідеї? Насамперед, із життя, із практики педагогічної діяльності, з аналізу педагогічних перемог та поразок. Варто проаналізувати педагогічні підходи, виокремити позиції, які заслуговують особливої уваги і можуть претендувати на предмет дослідження.

У ЗДО створено хороші матеріально-технічні умови для фізичного розвитку дітей і виникла необхідність перевірити можливості системного застосування цих потужностей, чи накопичено певний інноваційний досвід, який потребує експериментальної перевірки, або з'явився інтерес до зарубіжної методики освіти дітей тощо.

На часі дослідження особливостей організації інклюзивної освіти, реалізації здоров'язбережувальних технологій, педагогічних практик адаптивної освіти, упровадження сучасних технологій навчання англійської мови тощо. Актуальними для подальшого вивчення залишаються:

- організація індивідуального супроводу дітей з різними освітніми потребами;
- застосування інформаційно-комунікаційних технологій;
- економічне виховання;
- освіта для сталого розвитку;
- розвиток творчих здібностей дітей засобами різних видів діяльності;
- зміцнення фізичного та психічного здоров'я;
- організація безпечної життєдіяльності дошкільників тощо.

Чи потрібен науковий супровід

Після того як педагогічний колектив визначив головну ідею дослідження, бажано налагодити співпрацю з науковою кафедрою інституту НАПН, педагогічного університету чи з кимось із науковців, які зможуть забезпечити науковий супровід експерименту. Саме вони допоможуть підготувати заявку, створити програму та скеровуватимуть хід експерименту.

Найліпша ситуація, коли науковці — майбутні кандидати, доктори наук — пропонуватимуть у межах власного наукового дослідження провести в ЗДО констатувальні та формувальні заходи.

Якщо ж немає такої можливості, слід співпрацювати з науковою кафедрою чи науковцем, хоча б для консультавання.

Як скласти заявку

Коли педагогічний колектив знайшов підтримку й розуміння в наукових колах, варто скласти заявку на проведення експерименту.

Заявка має містити:

- інформацію про її автора (авторів) та наукового керівника експерименту;
- тему дослідно-експериментальної роботи;
- мету і завдання, гіпотезу дослідно-експериментальної роботи;
- опис інновації;
- чітко окреслені об'єкт і предмет дослідження;
- опис очікуваних результатів експерименту;
- терміни та етапи проведення експерименту;
- базу проведення експерименту;
- опис наявного та необхідного забезпечення експерименту, його кошторис;
- пропозиції щодо змісту й термінів контролю за ходом експерименту.

Як **об'єкт** експерименту педагоги-дослідники визначають освітній процес або явище. Як **предмет** вони вказують частину об'єкта дослідження, яка може містити принципи, зміст, методи, технології, прийоми, форми, умови — все те, що потребує дослідження. **Гіпотеза** має бути максимально конкретною й містити передбачення, прогноз очікуваного результату внаслідок запропонованих підходів (*див. Додаток*).

Які етапи дослідження

Експеримент у ЗДО проводять поетапно. Під час роботи учасники описують застосовані методи, способи обробки даних, узагальнюють одержані матеріали тощо. Розглянемо основні етапи педагогічного експерименту.

На підготовчому етапі педагоги-дослідники аналізують теоретичні та практичні здобутки з досліджуваної проблеми, щоб переконатися в її новизні й актуальності. Насамперед, варто:

- проаналізувати відповідні статті у фахових виданнях;
- ознайомитись із науково-практичними та методичними виданнями;
- промоніторити педагогічну проблему в інтернеті.

Завдяки аналізу теоретичних і практичних здобутків педагоги-дослідники збагатять свої уявлення про сутність досліджуваного феномену. Можливо, вони виявлять нову інформацію, кращий досвід і необхідність проводити експеримент зникне сама собою.

Коли над проблемою працює група педагогів-дослідників, варто розділити сфери пізнання. А на основі здобутої інформації у ЗДО можна провести засідання педагогічної ради, методичний семінар, майстер-класи, організувати «круглий стіл» з батьками, виступити на конференції в Інституті післядипломної педагогічної освіти.

На підготовчому етапі слід порадитися з науковцями, скласти заявку на проведення експерименту, спробувати виробити його елементарну програму. У цій програмі має бути чітко зафіксовано зміст методу, послідовність застосування, кількісні показники.

Якщо ЗДО хоче долучитися до експерименту або започаткувати власний, директор має клопотати про це перед управлінням (відділом) освіти.

Констатувальний

Вивчати стан освітньої роботи у ЗДО можна розпочинати одразу, як виникне ідея проведення експерименту — одночасно з моніторингом здобутків з досліджуваної проблеми в межах підготовчого етапу. На цьому етапі педагоги-дослідники мають переконатися, що справді в практиці роботи цього ЗДО існують вагомні підстави для проведення експерименту. Для цього слід:

- проаналізувати стан обізнаності та вихованості дітей відповідно до досліджуваної проблеми;
- вивчити особливості освітньої роботи — методи, педагогічні підходи, форми роботи з дітьми;
- опитати вихователів та батьків на предмет їхнього ставлення до цього напрямку педагогічної роботи, обізнаності, настанов тощо. Опрацювати результати опитування.

Основні методи констатувального етапу:

- спостереження за характером поведінки, реакцій дітей та особливостями педагогічних підходів вихователів;
- зрізи знань, умінь дітей;
- анкетування та опитування батьків та вихователів;
- вивчення продуктів дитячої діяльності;
- експертні оцінки.

Наприклад, якщо педагоги-дослідники з'ясують, що діти часто хворіють, батьки слабко уявляють, як можна поліпшити ситуацію, а в ЗДО немає чіткої програми зміцнення здоров'я дітей, — варто розпочинати експеримент з апробації певної здоров'язбережувальної технології.

На констатувальному етапі треба застосовувати найпростіші **методи математичної статистики:**

- виділити групи дітей з високими, середніми та низькими показниками;
- виокремити тенденції, які найчастіше виявляються;
- побудувати гістограми, які відображують характер ставлення батьків, на основі одержаних кількісних даних.

Такий аналіз потрібний, щоб оцінити ситуацію якомога точніше, і пересвідчитися в необхідності подальшого проведення експерименту. Зрозуміло, що це стане можливим лише завдяки об'єктивних кількісних критеріїв.

Результати цього етапу експерименту можна обговорити на засіданні педагогічної ради та батьківських зборах, доцільно підготувати звіти на міську комісію з організації експериментів тощо.

Коли стане зрозумілою реальна картина освітньої роботи щодо досліджуваного феномену, можна переходити до наступного етапу.

Формувальний

Формувальний етап — це і є власне сам експеримент, під час якого апробують підходи, методи, тобто чинники, які можуть вплинути на зміну досліджуваного явища. Цей етап є найтривалішим у структурі педагогічного експерименту. Він може тривати від кількох місяців до кількох років.

Чинників або причин зміни досліджуваного явища може бути багато, тому під час експерименту бажано уникати неконтрольованих та незапланованих впливів, щоб правильно оцінити наслідки експерименту.

Наприклад, якщо педагоги-дослідники хочуть апробувати методiku з навчання малюванню, але при цьому більшість дітей додатково займаються в гуртках, складно буде однозначно визначити внаслідок чого в них поліпшилися образотворчі навички.

Контрольний

Наступний етап експерименту спрямовано на перевірку ефективності апробованих підходів. Для цього педагоги-дослідники застосовують ті самі методи, що й під час констатувального етапу. Після завершення всіх дослідницьких дій, слід проаналізувати одержані дані. Якщо виявиться, що результати поліпшилися, — експеримент переходить у стадію інноваційної практики.

Навіщо презентувати та поширювати власний досвід

Така рутинна частина дослідження, як письмове оформлення його результатів, може позбавити педагогічний колектив бажання брати участь в експерименті. Адже, кожний етап слід фіксувати у вигляді протоколів, відеоматеріалів, рефлексивних звітів, довідок про результати, доповідей тощо. Використовуйте матеріали з користю, опублікуйте свої **досягнення** як:

- статтю;
- тези до педагогічної конференції;
- дидактичні матеріали за програмою дослідження;
- методичні рекомендації за програмою дослідження;
- методичний посібник.

Не варто ставитися до цього, як до непотрібної писанини. Адже саме ці матеріали демонструють і підтверджують хід експерименту, ілюструють траєкторію творчого пошуку педагога, засвідчують результативність кожного етапу.

І на завершення. Експериментальне дослідження відрізняється від будь-якої іншої роботи педагога високою мірою інтелектуальних зусиль, підвищеною увагою до деталей, розумінням необхідності досягати якомога об'єктивніших результатів. Кожний педагог-дослідник повинен розуміти, що одержані ним результати можна вважати надійними лише за умови, якщо інші педагоги, скориставшись запропонованою методикою, одержали зі своїми вихованцями такі самі позитивні результати. ☺

 MCFR
Цифрове видавництво

Вихователь-МЕТОДИСТ
ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

ЗАЯВКА на проведення дослідно-експериментальної роботи

Тема. Формування уявлень про явища природи у дітей дошкільного віку засобом організованого експериментування.

Мета — теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність організованого експериментування як засобу формування уявлень про явища природи у дітей дошкільного віку.

Об'єкт: процес формування уявлень про явища природи у дітей дошкільного віку.

Предмет: педагогічні умови формування уявлень про явища природи у дітей дошкільного віку засобом організованого експериментування.

ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИН
Цифрового видавництва
MCFR

Ми заощаджуємо
ваш час і гроші!

shop.mcfr.ua